

**פיתוח אתר שער הגיא שבפארק רבין לצורך הקמת מרכז לימודי להנחלת מורשתם
ולהנצחת זכרם של פורצי הדרך לירושלים ומלווי השיירות במלחמת העצמאות**

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטה מס. 3779 של הממשלה מיום 30.10.2011, כפי שתוקנה
בהחלטה מס. 2621 של הממשלה מיום 30.4.2017 :

א. הממשלה רושמת לפניה כי רשות הטבע והגנים מתחייבת לפעול להשלמת פרויקט שיקום והפעלת האתר ההיסטורי בחאן שער הגיא, אשר הוכרז כאתר לאומי, ונמצא במתחם מרכז המבקרים בפארק על שם יצחק רבין ז"ל, בכפוף להוראות כל דין. זאת, כמאה שנה לאחר שהוקם על ידי השלטון העות'מאני כדי לשמש אכסניית דרכים לעולים בדרך לירושלים.

ב. הממשלה רושמת לפני שרשות הטבע והגנים מתחייבת לבצע את הפרויקט ולהשלימו בהתאם לעקרונות תכניות פיתוח האתר אשר הוכנו בעבר, ולתכניות הבינוי המאושרות במקום. להשלים את **מבנה התוכן** ולגבש את העקרונות והתכנים במבנה, על ידי ועדת היגוי משותפת למשרד ראש הממשלה, לרשות הטבע והגנים, ולנציגי דור הפלמ"ח. **מבנה התוכן** יספר את סיפור "הדרך אל העיר" המציג, מנחיל ומנצח, את זכרם ומורשתם של מבקיעי הדרך ומלווי השיירות לירושלים, ואת סיפור המערכות על הדרך לעיר ירושלים במלחמת העצמאות. ועדת ההיגוי תתייעץ עם לוחמי פלמ"ח, נציגי מבקיעי הדרך ומלווי השיירות לירושלים, נציגי היחידות האחרות והאזרחים שהשתתפו בפריצת הדרך לירושלים ומומחים ויועץ ככול שיידרשו.

בנוסף יוכשרו שאר המבנים ההיסטוריים לשימושים של אתר תיירות מסחרי, על פי תכניות העבר המאושרות. לצורך השלמת ביצוע הפרויקט כאמור לעיל, תוקם ועדת ההיגוי משותפת למשרד ראש הממשלה, רשות הטבע והגנים ונציגי דור הפלמ"ח ו/או מי מטעמם.

ג. הממשלה רושמת לפניה כי רשות הטבע והגנים תקיים באתר פעילות חינוכית, תיירותית ותרבותית בתחומי ידיעת הארץ ומורשת המקום ובמסגרתם תונחל ותונצח מורשת מלווי השיירות ומבקיעי הדרך לירושלים במלחמת העצמאות והקרבות שנערכו באזור שער הגיא ובואכה ירושלים.

ד. להשלמת פרויקט שיקום המבנה, התוכן ועיצוב תכני ההנצחה והמורשת יוקצו ממשרד ראש הממשלה, משרד הביטחון וממשרד האוצר, בחלקים שווים 10 מיליון ₪ בסך הכל, וזאת בשנים 2017 – 2018.

ה. ועדת ההיגוי תדווח לראש הממשלה על אודות התקדמות יישום האמור לעיל מדי חצי שנה.

דברי הסבר

רקע כללי

החאן בשער הגיא הוכרז על ידי שר הפנים כאתר לאומי, כמאה שנה לאחר שהוקם ביוזמת הממשל העות'מאני כדי לשמש כאכסניית דרכים עבור העולים לירושלים. בעת ההיא הדרך לירושלים ארכה כ- 12 שעות שפוצלו ליומיים עם לינת לילה בחאן שער הגיא. מדובר באתר בעל חשיבות היסטורית וחינוכית מן המעלה הראשונה המצוי בליבו של פארק יצחק רבין ז"ל.

האחריות לניהול האתר מוטלת כיום על פי דין על רשות הטבע והגנים. בהתאם למוצע, בתחומי האתר הלאומי יונצח זכרם ומורשתם של מבקיעי הדרך ומלווי השיירות לירושלים, ואת סיפור המערכות על הדרך לעיר ירושלים במלחמת העצמאות.

באתר יתקיימו פעילויות חינוכיות, תיירותיות ותרבותיות בתחומי ידיעת הארץ ומורשת המקום, ובמסגרתם תונחל ותונצח מורשת מלווי השיירות ומבקיעי הדרך לירושלים במלחמת העצמאות והקרבות שנערכו באזור שער הגיא ובואכה ירושלים.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

אין.

תקציב

משרד ראש הממשלה, משרד הביטחון ומשרד האוצר, יתקצבו בחלקים שווים 10 מיליון ₪ בסך הכל, בין השנים 2017 – 2018.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

השר להגנת הסביבה - תומך

שר הביטחון – תומך

שר האוצר – תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס. 4171, מיום 12.10.2008

החלטה מס. 3779, מיום 30.10.2011

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות הדעת מצורפת.

סיווגים:

סווג : 01 ביצועי

תחום פעולה עיקרי : חברה וכלכלה

מוגש על ידי ראש הממשלה

כ"ט בתשרי התשע"ח
19 באוקטובר 2017

היועצת המשפטית

ירושלים, כ"ט תשרי, התשע"ח

19 באוקטובר, 2017

סימוכין: 7814719650

חוות דעת משפטית הנלווית להצעה להחלטת ממשלה

נושא הצעת ההחלטה: פיתוח אתר שער הגיא שבפארק רבין לצורך הקמת מרכז לימודי להנחלת מורשתם ולהנצחת זכרם של פורצי הדרך לירושלים ומלווי השיירות במלחמת העצמאות
תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

1. בהחלטת ממשלה מס' 3779 מיום 30.10.2011, הוחלט לפעול להשלמת פרויקט שיקום והפעלת האתר ההיסטורי בחאן שער הגיא, אשר הוכרז כאתר לאומי לפי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק"), הכל כמפורט באותה החלטה.

בסעיף 1 לחוק מוגדר "אתר לאומי" כ"מבנה או קבוצת מבנים או חלק מהם לרבות סביבתם הקרובה שהם בעלי חשיבות לאומית היסטורית בהתפתחות הישוב בארץ, ואשר שר הפנים הכריז עליהם בהתאם להוראות סעיף 38 שהם אתר לאומי". סעיף 38 לחוק קובע כי "שר הפנים בהתייעצות עם המועצה, רשאי להכריז ברשומות על אתר כאתר לאומי, ואם ראה צורך בכך, לקבוע גבולותיו". בהתאם לסמכותו על פי החוק, הכריז שר הפנים על חאן שער הגיא, כאתר לאומי. כמו-כן, בהתאם לסמכות שהיתה נתונה לו לפי החוק, הטיל שר הפנים בשנת 1982 על הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים (להלן: "הרשות") את האחריות לביצוע הוראות הפרק השישי לחוק, בנושא אתרים לאומיים, לגבי האתר הלאומי חאן שער הגיא (כיום הסמכות החוקית שהיתה נתונה לשר הפנים בעניין זה מצויה בידי השר להגנת הסביבה).

2. בהחלטת ממשלה מס' 2621 מיום 30.4.2017 בוטלו חלק מסעיפי החלטה מס' 3779 הנ"ל, שהתייחסו להנצחת זכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל, זאת במקביל להחלטה על הקמת מיזם תיירותי, חינוכי ותרבותי על שם השר זאבי ז"ל.

3. בהמשך לשתי החלטות הממשלה האמורות, מוצע כעת שהממשלה תרשום לפניה שרשות הטבע והגנים מתחייבת לפעול להשלמת פרויקט שיקום והפעלת האתר ההיסטורי בחאן שער הגיא, שהוא כאמור אתר לאומי מוכרז, בכפוף להוראות כל דין.

ההצעה כוללת הוראות לעניין השלמת הפרויקט, תקצובו, וקביעת תכנון באמצעות ועדת היגוי ובשיתוף גורמים רלוונטיים, וקיום פעילות חינוכית, תיירותית ותרבותית בו בתחומי ידיעת הארץ ומורשת המקום אשר במסגרתם תונחל ותונצח מורשת מלווי השיירות ומבקעי הדרך לירושלים במלחמת העצמאות והקרבות שנערכו באזור שער הגיא ובואכה ירושלים.

יובהר כי כל פעולה באתר תיעשה בכפוף להוראות חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח – 1988, ולהוראות מכוחו.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה נשלחה ליועצים המשפטיים של כל המשרדים הנוגעים בדבר. מהלשכה המשפטית במשרד להגנת הסביבה נמסר כי אין להם הערות להצעה בהיבטי המשפטיים. עד למועד זה לא התקבלו הערות נוספות.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

יעל כהן, ע"ד

סגנית בכירה ליועצת המשפטית